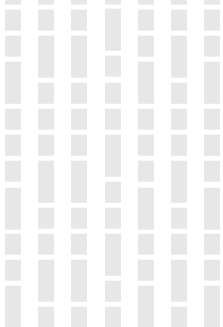
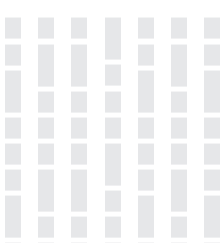

<div><div>📅</div><div>پنجشنبه ۱۴ تیر ۱۴۰۳</div></div>
<div><div>📰</div><div>شماره ۴۱۷۷</div></div>
<div><div>📄</div><div>FARHIKHTEGANDAILY.COM</div></div>
<div><div>🌐</div><div>FARHIKHTEGANONLINE</div></div>

مدیرمسئول:

■ محمدامین ایمانجان‌ی

قائم‌مقام مدیرمسئول:

■ مسعود فروغی

سردبیر:

■ محمد زعیف‌زاده

تلفن و فکس:

■ ۶۲۹۹۹۴۹۵ (۰۲۱)

کدپستی:

■ ۱۱۳۵۳۳۱۱۶

چاپ:

■ چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی

نشانی:

■ خیابان حافظ،بایین‌ترازجمهوری

■ روی‌روی ساختمان‌بورس

■ ساختمان فرهیختگان،طبقه سوم

«فرهیختگان» بررسی کرد

مانیفست دو کاندیدا برای اقتصاد ایران

برخی دیدگاه‌های اقتصادی سعید جلیلی

تحریم

سعید جلیلی درخصوص تحریم و FATF معتقد است:

۱- در برجام و FATF ما طلبکاریم و باید حق مردم را بگیریم. ۲- برنامه سیاست خارجی ما این است که نباید معطل سه کشور بود و دنیا ۲۰۰ کشور دیگر هم دارد. ۳- اقتصاد ایران باید جانمایی شده و فرصت‌های جدید باید شناخته شود. ۴- هر سفارتخانه باید سکوی برای صادرات کشور شود. جلیلی می‌گوید ما ۵۰ صفحه طرح داریم که تحریم برایشان پرهزینه شود. قرار بود تحریم‌ها برداشته شود درحالی‌که بیشتر شد و این بسیار مهم است از حقوق ملت و منافع ملت دفاع کنیم. باید ببینیم در چه مقطعی از حقوق ملت دفاع شده و در چه دوره‌ای حقوق ملت تضییع شد و باید درنظر بگیریم مابه‌ازای اینها چه بوده است. آژانس ۱۵ ابار اعلام کرد ایران به تعهدات خود عمل کرده اما نتیجه آن این بود طرف مقابل به‌طور کلی از برجام خارج شد.

در اف‌ای‌تی‌اف و برجام ما باید طلبکار باشیم. ما تعهدات خود را انجام دادیم و باید از طرف مقابل بخواهیم تعهدات خود را انجام دهد. برنامه ما دقیقاً همین است. نباید خودمان را معطل کرده و باید در راه‌های دیگر به‌طور موثری حرکت کنیم. برنامه سیاست خارجی ما این است که نباید معطل سه کشور بود، بلکه باید اقتصاد ایران جانمایی شود. باید فرصت‌های جدید شناخته شود. برنامه من این است که باید اولویت‌ها را شناخت. هر سفارتخانه باید سکویی برای صادرات کشور شود. واردات پاکستان ۷۰ میلیارد است که ما باید حداقل در ۱۶ میلیاردش حضور داشته باشیم. باید از فرصت ترازیت استفاده کنیم. باید حواس‌ها جمع شود. شما با هیچ کشوری عقد اخوت نمی‌بندید، بلکه منافع ملت خود را با قدرت دنبال می‌کنید، اما باید برنامه داشته باشید و نباید بگویید این برنامه‌ها را ولش کنید. اگر مطالعه و برنامه نداشته باشید حتماً کشور عقب می‌ماند.

حوزه انرژی

یکی از موضوعاتی که سعید جلیلی در مناظره‌های انتخابات سال ۱۳۹۶ و برنامه‌های اعلامی خودش در انتخابات فعلی از آن به‌عنوان اصلاحات اقتصادی نام برده، مساله انرژی است. جلیلی با طرح و دفاع از طرحی «وان» می‌گوید: «ما برای حوزه انرژی چندین برنامه اساسی داریم که محرومیت مردم به حداقل برسد. یکی از این برنامه‌ها این است که باید حق مردم را از سهم‌شان در مصرف انرژی به آنها بدهیم که این کار را در طرحی تحت عنوان وان تعریف کردیم که به مردم این حق داده شود.» وی معتقد است با طرح مذکور ضمن تقسیم میزان مشخص مصرف حامل‌های انرژی (گاز، برق، بنزین، گازوئیل و…) بر جمعیت کشور، یک واحد انرژی یا به اختصار وان که شامل سبدهی از حامل‌هاست به‌دست می‌آید؛ بنابراین حق برخورداری از این واحد انرژی به‌صورت برابر به افراد جامعه محقق می‌شود. او اطمینان دارد این روش هم توزیع عادلانه و هم اصلاح الگوی مصرف به همراه دارد. دولت نیز برخلاف طرح‌های مشابه، پولی از جیب خودش نمی‌دهد. اختیار دادن به مردم بالاترین مصداق احترام به مردم است.

سیاست حمایتی و رفاهی

سعید جلیلی درخصوص سیاست حمایتی خود می‌گوید:

۱- «ما طرح سبد کالایی خانوار تهیه کردیم، ۱۳ قلم کالای غذایی که ۲۵۰۰ کالری نیاز روزانه انسان است، درنظر گرفتیم. در طیفی از کالاها که برای سلامت بدن لازم است، در دهک اول مشخص کردیم که بخشی از آن هم در دولت در حال اجراست که باید تکمیل شود.

۲- سفر خانوار را مطرح کردیم، خانواده کرامت دارد همانقدر که به نان نیاز دارد به سفر و تفریح هم نیاز دارد. همچنین طرح‌هایی درخصوص سفر و تفریح مردم و تحکیم خانواده داریم که شامل برنامه سفر سه روزه برای

تمام خانواده‌ها و پنج روزه برای زوج‌های جوان، توسعه تفریحات مردم با استفاده از اماکن تفریحی دولتی که شش ماه از سال خالی است، از دیگر برنامه‌هاست.

۳- برنامه دیگر حوزه رفاهی ما این است که محرومیت مردم به حداقل برسد. در این خصوص برنامه ما این است که حق مردم را از سهم‌شان در مصرف انرژی به آنها بدهیم که این کار را در طرحی تحت عنوان «وان» تعریف کردیم که به مردم این حق داده شود.

۴- اجرای توسعه متوازن و عادلانه در سیستان‌و بلوچستان و تبدیل این استان به نوار و قطب اقتصادی در جنوب شرق ایران، از دیگر برنامه‌ها و شعارهای سعید جلیلی در انتخابات ۱۴۰۰ بوده است.

تورم

دیدگاه سعید جلیلی درخصوص موضوع تورم را می‌توان در دو بخش کلی زیر خلاصه کرد:

۱- تورم هسته مرکزی است و ۲- ما جهش‌هایی تورمی داریم. درخصوص مورد اول جلیلی معتقد است الف- وقتی موتور خلق پول روشن باشد، نمی‌توان جلوی تورم را گرفت؛ ب- کسری بودجه عامل تورم است. وی درخصوص مورد دوم نیز عامل جهش‌های تورمی کوتاه‌مدت را ناشی از انتظارات تورمی و جهش‌های ارزی می‌داند. جلیلی معتقد است اگر نترازی در بودجه ایجاد شود و پول به سمت بخش مولد هدایت نشود، تورم رخ می‌دهد. راه‌حل این است که از یک طرف منابع را افزایش دهید. دوم کاهش مصارف دولت و انضباط مالی در بودجه است. البته کاهش هزینه‌ها نباید به مردم فشار بیآورد و ضروری است دولت مصارف غیرضرور خود را کاهش دهد. وی درخصوص جهش‌های تورمی نیز می‌گوید این موضوع باید اول به وسیله بهبود منابع ارزی دولت، دوم با تقویت حاکمیت ریال اجرایی شود. جلیلی می‌گوید اگر بخواهید پول کشور را مدیریت کنید باید برخوردش ریال آگاهی داشته باشید. باید در سرمایه‌های بزرگ شفافیت مالی داشته باشیم. برخی از جهش‌ها در قیمت ارز مردم را ذایت می‌کنند ما باید این فرآیند تأمین و تخصیص ارز را بدانیم. ثبات نرخ ارز برای بازار ما بسیار مهم است، ما هم برنامه داریم و هم احکام داریم.

نرخ ارز

۱- بدون حاکمیت ریال نمی‌توان ارزش پولی ملی را حفظ کرد. باید همه سامانه‌های اطلاعاتی را برای حاکمیت ریال به هم وصل کنیم. ۲- حفظ ارزش پول ملی نیازمند افزایش منابع ارزی است، ۳- دولت رتک‌تک دستگاه‌ها) باید ارزی‌آوری داشته باشد و منابع ارزی را تقویت کند.

مسکن

برنامه‌های جلیلی در حوزه مسکن را باید در ۳ عنوان کلی خلاصه کرد:

۱- تهیه برنامه جامع برای تولید مسکن متناسب با برنامه آمایش سرزمین، ۲- اعطای تسهیلات بانکی و اختصاص زمین برای توسعه ساخت‌وساز مسکن و ۳- کاهش بروکراسی اداری در صدور مجوزها و تسهیل ورود بخش خصوصی به ساخت‌وساز.

جلیلی می‌گوید یکی از مشکلات اساسی مسکن، بحث زمین است و برای همین قیمت مسکن گران می‌شود. در دولت شهید رئیسی این موضوع مصوب شد و در برنامه هفتم نیز تصویب شد که برای زیستگاه مسکن ۲ درصد از اراضی کشور اضافه شد که این ۳۰۰ هزار هکتار بوده و دولت موظف است این کار را انجام دهد. ازجمله گره‌های مسکن در ایران، موضوع زمین است. مسکن تک‌بعدی نیست و ابعاد دیگری هم دارد. براساس تکلیف قانون جهش تولید مسکن مصوب سال ۱۴۰۰، باید ۲۰ درصد تسهیلات بانکی به بخش مسکن اختصاص پیدا کند و اگر من رئیس جمهور شوم، این موضوع را پیگیری و اجرا خواهم کرد.

فره‌نهیختگان

تنها یک روز تا برگزاری دور دوم انتخابات ریاست جمهوری ایران باقی مانده است. تبلیغات ستادها به اوج خود رسیده و کشورمان آماده برگزاری انتخاباتی است که خروجی آن باید رئیس دولت چهاردهم باشد. در این بین، مرور وعده‌ها، برنامه‌ها و اظهارات اقتصادی دو کاندیدا ضرورت اساسی دارد. ضروتنش این است که اولاً می‌تواند مبنای تحلیل رای‌دهندگان در روز جمعه قرار گرفته و ثانیاً برای شخصی که شنبه نامش از سبده رای مردم ایران به عنوان پیروز انتخابات بیرون

خودرو

در حوزه خودرو سعید جلیلی معتقد است:

۱- صنعت خودرو ما مولد و مستقل نبوده و یک صنعت مونتاژکار است، ۲- برنامه دقیق و سندی جامع و راهبردی ندارد و ۳- فاقد نهاد بالادستی ناظر است.

جلیلی می‌گوید در خودرو قیمت و کیفیت مهم است. یکی از مهم‌ترین بحث‌ها در حوزه خودرو، بحث تیراژ است. اگر می‌خواهیم جلوی رشد‌های عجیب و غریب قیمت را بگیریم، یکی از پیش‌نیازهای آن، افزایش تیراژ است. برای این کار ما باید تولید اقتصادی داشته باشیم. واردات هم ابزار مناسبی است که با آن می‌توان بخشی از تقاضای بازار را مدیریت کرد. واردات باید منجر به ایجاد رقابت در داخل شود و نتیجه آن هم باید افزایش کیفیت باشد. جلیلی به موضوع صادرات هم اشاره کرده و می‌گوید می‌توان به کشورهای همسود صادرات نیز انجام داد.

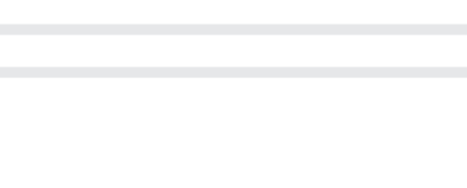
رشد اقتصادی

اگر در برنامه هفتم گفته رشد هشت درصد، این رشد هشت درصد، یک کار جدی می‌خواهد. یک برنامه‌ریزی مهم می‌خواهد در شاخص‌های مختلف. در ارزآوری، اشتغال، جذب سرمایه، افزایش فناوری و استفاده از فرصت فناوری که امروز یک فرصت بسیار مهم برای کشورمان این است. دانشمندان و جوانان متخصصی داریم که در این زمینه خیلی می‌توانند نقش آفرینی کنند و از همه مهم‌تر، مدیریت اینهاست. بهره‌وری، فقط با سرمایه به دست نمی‌آید، با یک مدیریت درست به دست می‌آید. سعید جلیلی برخلاف مسعود پزشکیان می‌گوید دستیابی به رشد اقتصادی هشت درصد اشاره‌شده در برنامه هفتم دور از دسترس نبوده و به این دلیل که اقتصاد ایران در دهه ۱۳۹۰ رشدی نداشته، ما مجبوریم برای چندین سال رشد‌های بالا ایجاد کنیم؛

۱- افزایش مشارکت عمومی در اقتصاد کرد، ۲- بسیج همه دستگاه‌ها و وزارتخانه‌ها برای ایجاد اشتغال، ۳- تأمین مالی توسط مردم برای ساخت پالایشگاه، ۴- جلوگیری از صدور بخشنامه‌های غیرهماهنگ از سوی دستگاه‌های دولتی، ۵- روشن کردن موتور تولید و اشتغال از طریق اجرای طرح‌های پیشران، ۶- شکل‌گیری طرح‌های پیشران برای اشتغالزایی و توسعه اقتصادی، ۷- عدم ضربه‌زنی دولت به ثبات اقتصادی در کشور و ۸- بسیج همه وزارتخانه‌ها، دانشگاه‌ها و سفارتخانه‌ها در راستای ارزآوری.

بازار سرمایه

جلیلی درخصوص بازار سرمایه می‌گوید: «بورس یکی از بهترین ابزار برای رشد اقتصاد کشور است. باید سهام بیمه شوند تا مردم بعضی اوقات متضرر نشوند. یکی از شرایط جهش تولید، تأمین مالی بورس و هدایت نقدینگی به سمت تولید است. شرکت پرژه در مقیاس کوچک و بزرگ ایجاد می‌کنیم. به دنبال توسعه شفافیت در بورس هستیم تا کسی نتواند یک‌روزه در بورس ۵۰۰ میلیون تومان سهام بخرد و دیگری نتواند. باید بحث بیمه، سهام و ایجاد شرکت پروژه‌های خرد و کلان را در نظر بگیریم تا مردم بتوانند از فرصت بورس برای جهش استفاده کنند. یکی از بسترهای نقش باشکوه ایرانی همین بورس است. عده‌ای سرمایه‌دار و کسانی که دنبال رانت و پول‌های بادآورده هستند، تامل را در بورس دوست دارند. باید شفافیت ایجاد کنیم. این‌گونه نباشد یکی در روز ۵۰۰ میلیون سهام بخرد و دیگری نتواند. این اشکالات تکنیکی را چه کسی به وجود آورده؟ چرا شفافیت وجود ندارد؟ همین آدم‌های رانت‌خور نباید بتوانند این کارها را انجام دهند. بازار سرمایه اصل اقتصاد کشور است.» وی می‌گوید: «۱- در بستر برنامه هفتم توسعه برای بازار سرمایه برنامه داریم، ۲- سال ۱۳۹۹ در دوره پول سوزی (سقوط بورس) ۲۲ ساله را به روحانی هشدار دادیم.»

مسکونی با شرایط کنونی کشور امکان‌پذیر نیست و عدد ساخت مسکن وی همچون عملکرد شهید رئیسی خواهد بود و بیشتر از آن، امکان ساخت مسکن نیست.

انرژی

حذف یارانه‌ها باید آرام و تدریجی و همراه با اقتناع مردم باشد. تخصیص یارانه نقدی به مردم و اعطای عادلانه یارانه‌ها از دیگر مواضع وی است. وی می‌گوید نمی‌شود سوسیبد را به پولدارها هدیه ولی بقیه هزینه‌گرانی را دهند. باید راه‌حلی را پیدا کنیم که بتوانیم سهم همه را دهیم. ما پرت انرژی داریم و این پرت را ژئوتمندان مصرف می‌کنند و هزینه را افرادی می‌دهند که کمتر مصرف می‌کنند. اگر قرار است عادلانه باشد باید این یارانه به همه داده شود. به آن کسی که مصرف نمی‌کند هم باید بدهند.

بازار سرمایه

برنامه‌ام برای بازار بورس در وهله اول شنیدن سخن کارشناسان طبق خواهد علمی است. ثبات و امنیت را به بورس بخواهیم گرداند و کسری بودجه دولت را از بورس تأمین نخواهیم کرد. اگر دولت دخالت خود را کاهش دهد این ثبات برخواهد گشت. حل مشکل بورس نسخه ساده‌ای نیست و خود تحریم‌ها هم در این زمینه تأثیرگذار است. نگاه ما در بورس همان نگاه آقای عبده (عبده تبریزی مشاور پزشکیان در امور بازار سرمایه) است. مجموعه‌ای از اقتصاددانان بسته به تخصص، نسخه برخورد با مشکل را طراحی خواهند کرد. دولت نباید در قیمت‌ها و در تولید دخالت کند و این مداخله بالای کنونی را بر سر اقتصاد آورده است. ثبات و امنیت را به بورس بخواهیم گرداند و کسری بودجه دولت را از بورس تأمین نخواهیم کرد.

کارگران و دستمزد

پزشکیان می‌گوید کسی نباید سرمنده زن و بچه‌اش باشد، حکومت مسئول معیشت و سفره مردم است، ما باید وضعیت معیشتی معلمان، نیروهای انضامی، بازنشستگان و کارگران را بهبود ببخشیم. الزام آن جلوگیری از هدررفت منابع دولتی است. مداخلات ما باید به نفع محرمان و افسار آسبید‌پذیر تمام شود. قانون وجود دارد، ما آن را اجرا نمی‌کنیم.

خودرو

پزشکیان درخصوص خودرو می‌گوید در وهله اول باید انحصار در صنعت

خواهد آمد، سندی از وعده‌هایی است که باید آنها را «نصب‌العین خود قرار دهد». آنچه در ادامه می‌آید، مروری از وعده و برنامه‌ها و اظهاراتی است که دو کاندیدا در حوزه اقتصاد ارائه کرده‌اند. لازم به ذکر است در گزارش پیش‌رو سعی شده عدالت در ارائه مطالب رعایت شود. با این حال، حجم بالای مطالب مربوط به سعید جلیلی به این دلیل است که مسعود پزشکیان از ارائه جزئیات برنامه‌های خود در مناظره‌ها خودداری کرده و معتقد است جزئیات برنامه‌ها را کارشناسان در جریان هستند.

فساد

سعید جلیلی درخصوص فساد معتقد است باید اول گلرگه‌های فساد را بست. دیدگاه‌های جلیلی در این خصوص را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد: ۱- استقلال حسابرسی را دنبال می‌کنم، ۲- شفافیت با اتصال سامانه‌ها به همدیگر، ۳- حکمرانی ریال باید اجرایی شود، ۴- تعارض منافع منجر به فساد می‌شود و باید موقعیت‌های تعارض منافع را حذف کنیم.

اشتغال و حقوق کارگر

یکی از موضوعات مورد تأکید جلیلی، حقوق کارگر است. جلیلی می‌گوید: «شغل یک بحث است که باید حتماً برای ایجاد آن تلاش کنیم اما مهم‌تر از آن امنیت شغلی است. البته به این معنی نیست که مشکلات معیشتی مورد توجه نیست. وضعیت کارگران و کارمندان باید با شرایط تورم کشور هماهنگ شود. مهم‌تر از ایجاد اشتغال، امنیت شغلی است تا کارگر امنیت شغلی داشته باشد. دولت در یک برنامه‌ریزی باید مجموعه شرایط را دنبال کند. ما یک آینده موفق و یک آینده پرشکوه با کمک هم ان‌شاء‌الله خواهیم داشت. ان‌شاء‌الله نتیجه یک جهان فرصتی که در اختیار ماست، یک ایران جوش خواهد بود. حقوق کارگر باید به جیب خود او برود، نه به جیب واسطه‌ها. چرا باید کارگران بیپنای ما دچار مشکل باشند و حقوق آنان در جیب کسان دیگر برود.» درمجموع دیدگاه‌های جلیلی درخصوص کارگران را می‌توان در سه مورد خلاصه کرد: ۱- واگذاری‌های غلط به کارگران آسیب‌زده، ۲- باید فکری برای قرارداد‌های موقت کارگران کنیم و نباید اجازه دهیم امنیت شغلی آنها تهدید شود. ۳- وضعیت کارگران و کارمندان باید با شرایط تورم هماهنگ شود.

بهره‌وری

یکی از موضوعاتی که سعید جلیلی بر آن تأکید دارد، موضوع بهره‌وری است. وی می‌گوید: «۱- برای رشد بهره‌وری به مدیریت، نیروی انسانی و فناوری نیاز داریم، ۲- یکی از مباحث مهم دولت باید تخصیص بهینه منابع باشد، ۳- سند راهبردی برای بهره‌وری می‌نویسم.»

خودرو را از بین ببریم. با قیمت‌گذاری دستوری مخالفم. چرا می‌گذارید مردم خودشان خودرو به‌صورت آزاد وارد کنند؛ مردم خودشان دلار دارند. ما واردات خودرو را آزاد می‌کنیم و بازار باید قیمت‌ها را تنظیم کند. بازار خودش را تنظیم می‌کند، لازم نیست من دخالت کنم. مملکت را به کجا رسانده‌ایم که مردم حتی به واردات خودروی دست دوم هم راضی شده‌اند ولی همین را هم به مردم اجازه نمی‌دهیم. بازار را نباید روی خودروی خارجی ببندیم. واردات خودرو را با ارزهایی که دارند آزاد می‌کنم. پزشکیان می‌گوید خودروی ۲۰ هزار دلاری وارداتی در کشور به قیمت ۱۰۰ هزار دلار به مردم فروخته می‌شود که در دلنش باید جلوی این افزایش قیمت گرفته شود.

خصوصی‌سازی

به اعتقاد پزشکیان، اصلی‌ترین چالش اقتصادی کشور، اجراشدن صحیح اصل ۴۴ قانون اساسی و دستور مقام‌معمظم‌رهبری در رابطه با تقویت بخش خصوصی و تعاونی‌هاست. وی می‌گوید به جز حوزه آموزش و حوزه بهداشت و درمان در باقیی حوزه‌ها بازار آزاد را قبول دارد. برنامه‌ریزی را بالا قبول ندارد و می‌گوید باید با مشارکت کارشناسان بخش خصوصی و اندیشکده‌ها باشد. وی تعهد کرده است به دنبال عدالت و رفع تبعیض باشد.

صندوق‌های بانزشتگی

پزشکیان مدعی است برای حل چالش‌های حوزه صندوق‌های بانزشتگی، قدم اول تأمین هزینه‌های سلامت بانزشتگان است. موضوع دیگر افزایش حقوق آنها و ترمیم قدرت خرید بانزشتگان است. وی می‌گوید در سنین بانزشتگی تسهیلاتی به آنها در زمینه سفرها و حمل‌ونقل اختصاص داده شود. سوء‌مدیریت‌ها ۳۵۰ هزار میلیارد تومان هزینه به دولت تحمیل می‌کند.

فساد

پزشکیان درخصوص فساد می‌گوید باید سیستم داده‌ها را درست کنیم یا به یک زبانی دیگر، ما باید FATF داخلی را راه بیندازیم. هیچ جای دنیا آن‌طور که ما سوسیبد می‌دهیم، سوسیبد نمی‌دهد. افرادی که فساد (چای دیش) را انجام دادند، کسانی‌اند که خود را با سیستم به راحتی قاطی کردند. اما به‌راحتی از این دست رانت‌ها می‌گیرند و می‌خورند. اینکه ما تلاش کنیم رای را شفاف کنیم اشتباه است؛ بلکه به جای شفاف کردن رای، جریان پول و داده و کالا و زمین و کوه‌هایی که می‌خورند، شفاف شود. اعتقاد دارم در شرایطی که افشای بعضی مسائل باعث سوء استفاده دشمنان شود، می‌توانیم شفاف نباشیم.